

Indstilling af

STÅN
UN
A / N
G

til Landsbyprisen 2020

Stauning og kaos

Videnskaben siger, at kaos og orden er hinandens modsætninger. Men videnskaben siger også, at ud af kaos opstår den allermest fuldkomne orden.

Det kan vi godt nikke genkendende til i Stauning. For hos os opstår der nemlig rigtig, rigtig meget ud af kaos.

For det som især kendetegner Stauning - ikke bare landsbyen Stauning, men hele sognet – det er en kaotisk tilgang til tingene, hvor vi hver især finder den plads i helheden, hvor vi bedst gør nytte.

Vi har nemlig mange års erfaring i at kaste os ud i kaos, og den erfaring siger, at ved fælles hjælp kan vi som regel både skabe og gennemføre, hvad vi sætter os for. Ikke altid, naturligvis – men som regel.

Som en tilflytter konstaterede i en karakteristik af Stauning: 'Man skal godt nok ikke lufte ret mange flyvske tanker, før der er én der griber bolden og siger: vi gør det s'gu.'

Og det er rigtigt, at vi i Stauning har udviklet en udpræget sans for at inddrage både 'indfødte' og tilflyttere i frivilligt arbejde – hvad enten aktiviteten så er helt spritny eller aktiviteten har kørt i mange år.

Det sker sådan set hele tiden, og derfor er vi også blevet gode til at spotte folk, der har de kompetencer, som bedst matcher lige præcis det, som Stauning aktuelt har gang i.

Eksempelvis er denne indstilling til 'Landsbyprisen 2020' blevet til, fordi én stauningbo sagde til en anden stauningbo: 'At skrive den indstilling, det er da vist lige en opgave for dig'.

Og ja, så står man jo ligesom der og kan ikke andet – fordi altså: hvis der er en landsby, der fortjener 'Landsbyprisen 2020', så må det være Stauning.

For sådan er det nu engang at leve i landsbyen Stauning, hvor vi går lige på og hårdt med initiativerne – og fordi vores tryghed ved alt det, som kaos kan, er blevet det brændstof, som får tingene til at ske.

Handlekraft

I Stauning har vi en dybt rodfastet kultur, som har skolet os i en frugtbar kombination af handlekraft og lyst til at arbejde sammen.

Vi kombinerer personlige kompetencer på kryds og tværs af generationer og foreninger — og vi er eksperter i at inddrage tilflyttere.

Derfor er der altid folk, der er klar til at sætte sig i spidsen for at få det til at ske, som vi kan og vil — og det er faktisk ret meget, vi både vil og kan.

Da vores plejehjem lukkede, fik vi det hurtigt lukket op igen.

Da vores folkeskole var truet af lukning, vendte vi 'bare lige' strømmen fra land til by og fik skolen fyldt op med elever fra Skjern.

Da COOP lukkede vores brugs, samlede vi alle Staunings kræfter, og på få måneder forvandlede vi 'ruinerne' til en tiptop dagligvarebutik og lejede den ud til en dygtig ung købmand.

Og selv om Stauning Havn overhovedet ikke var truet af nogen som helst lukning, så var der alligevel en flok ildsjæle, der satte sig i spidsen for at skabe en jazz festival. Den blev en kæmpesucces, og derfor fejrer Ringkøbing Fjord Jazzfestival i år 10 års jubilæum i storform på Stauning Havn.

Men allervigtigst er det, at handlekraften, lysten og evnen til at arbejde sammen har udviklet sig til en sand magnet for tilflyttere — og det er ikke mindst unge familier, der bosætter sig i Stauning.

Derfor udvikler Stauning sig hastigt til en ung dynamisk landsby. En udvikling, der netop har fået Ringkøbing-Skjern Kommune til at købe jord og gå gang med at udstykke nye boliggrunde i Stauning her i det tidlige forår.

Ny borgerejet købmandsbutik i **STAUING**

Det seneste eksempel på, hvad vi sammen formår i Stau-
ning, det var da COOP-koncernen i **august 2018 lod vo-
res over 100-årige brugsforening gå konkurs** og efterlod
ruinerne i form af et nedslidt butikslokale i den gamle
mejeribygning lige midt i Stauning by.

Samtidig lukkede vores OK-tankstation.
Men en lille gruppe, som besad vitale kompeten-
cer på relevante områder – samlede sig hurtigt og
gik i gang med at undersøge og skabe muligheder-
ne for at vi kunne få en butik igen.

Gruppen voksede efterhånden til 28, og den endte med at rejse en pæn startkapital og stifte Ejendomsselskabet Stauning Mejeri ApS.

BILAG: <https://www.dropbox.com/s/wmtaw2y1jggtboh/2019-02-13%20K%C3%B8bet-sorthvid.pdf?dl=0>

Efter langvarige og yderst komplicerede forhandlinger – ja, så lykkedes det i **februar 2019 at købe mejeribygningen**, og derefter gik det slag i slag. Og allerede i **marts førte forhandlinger med Go'on til, at der igen kunne tankes benzin og diesel i Stauning.**

Det skete sideløbende med en tiltrængt renovering af tomme lejligheder på første sal, som derefter hurtigt blev genudlejet – og samtidig var planlægningen af en storstilet istandsættelse af det nedslidte butikslokale i fuld gang.

RAMMERNE
er på plads

Der er **NYE** muligheder
i det **GAMLE** mejeri i Stauning

ØKONOMIEN
ser fornuftig ud

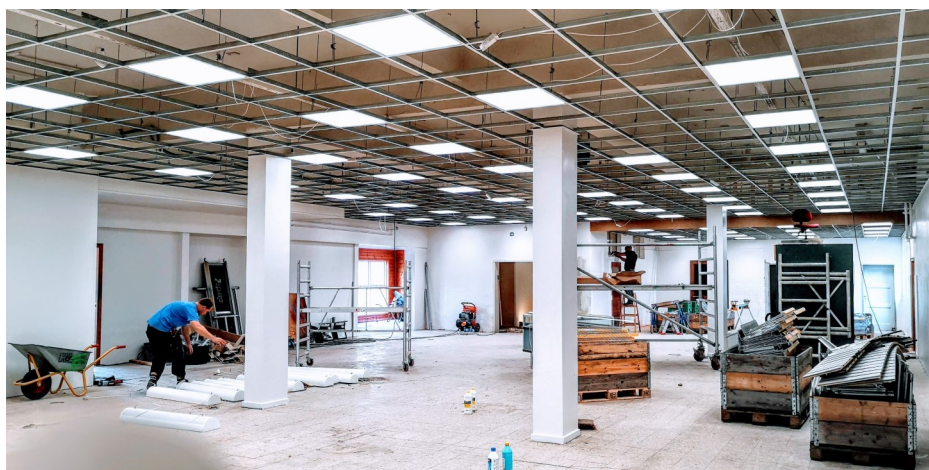
Vi kan måske få mere end en BUTIK ud af det

Midt i april var man allerede så langt, at der kunne indkaldes til et stort borgermøde i sognegården, hvor planen om en ny købmandsbutik blev præsenteret, og her blev borgerne inviteret til at tegne anparter i Ejendomsselskabet Stauning Mejeri ApS.

Mange var der derefter rundt og stemme dørklokker – og projektet fik stor tilslutning. Ejer kredsen voksede således til 124 anpartshavere, alle lokale folk, og kapitalen voksede til over en million kroner.

I forvejen havde et andet lokalt borgerdrevet selskab bidraget med lånekapital til købet af mejeribygningen – nemlig Stauning-Dejbjerg Udvikling.

Dette selskab var blevet oprettet for år tilbage med det formål at forhindre bolighajer i at købe og misligholde ejendomme i Stauning og Dejbjerg. Samt bidrage med lånekapital til projekter, der fremmer udviklingen i Stauning og Dejbjerg.

Allerede før sommerferien var man derfor nået så langt i processen, at der kunne annonceres efter en købmand, og sommerferien var knap nok forbi, før renoveringen af butiklokalet gik i gang.

Det skete i et gnidningsløst og effektivt parløb mellem håndværkere – der klarede den professionelle del af renoveringen – og et hav af energiske frivillige, der med højt humør og stor energi klarede den besværlige oprydning og rengøring.

For selv det sure bliver sjovt, når folk i Stauning går i gang med en fælles opgave. Det er faktisk derfor, vi møder så talrigt op. Ja, af og til møder der næsten for mange op til at løse den aktuelle opgave. Folk kommer for at være med i fællesskabet, når der bliver kaldt.

Derfor kunne ejendomsselskabet allerede 10. september 2019 underskrive lejekontrakten med

den nye selvstændige købmand og tilbyde ham et tæt samarbejde med et topmotiveret lokalt butiksråd i spidsen for en hel hær af Staunings frivillige.

De hjalp den nye købmand med at finde og hente nye brugt inventar fra de mange lukkede dagligvarebutikker. De hjalp ham med at stille det hele op. Og til

STAIN

slut hjælp de ham med at sætte alle varerne på hylderne — og sætte prisskilte på varerne.

Der manglede aldrig hænder. Folk kom, når der blev kaldt – hver gang!

Så derfor kunne Staunings nye 'Min Købmand-butik' lukke op allerede 23. november 2019 – i god tid til at få julehandelen med.

Og det er naturligvis ikke slut med det.

Efter åbningen af butikken fortsætter butiksrådet i et tæt samarbejde med den nye købmand om initiativer, der skal gøre butikken til et spændende samlingssted, hvor det ikke kun er varerne, der får folk til at komme i butikken.

Bl.a. er der indrettet en lille hyggelig café med bogreoler og billeder på væggene, tænkt som et uformelt hyggeligt mødested.

Og udenfor er der et lille torv med borde og bænke – **'Viggo Kirkevang Nielsens plads'** – hvormed vi hæder en 85-årig pensionist, der på et vigtigt tidspunkt donerede 75.000 kr. til projektet.

Jazz Festivalen på Stauning Havn

Man kan med en vis ret anlægge den synsvinkel, at det var jazzfestivalen på Stauning Havn, som gjorde det muligt at etablere Staunings nye dagligvarebutik på rekordtid.

Jazzfestivalen har nemlig ikke bare tiltrukket, men også toptrænet **tæt ved 400 frivillige** i rigtig mange praktiske opgaver – heraf mange frivillige fra nabosognet Dejbjerg. Frivillige, som hver sommer finder sammen i et unikt udviklende fællesskab om at løse det utal af praktiske opgaver, som er betingelsen for, at vi hver sommer kan samle musikere og publikum fra ind- og udland til tre fantastiske dage den anden weekend i august.

Ja, reelt er der tale om fire dage, når vi medregner jazzrytmerne i en fyldt Stauning Kirke aftenen før festivalen på havnen officielt starter.

2020 bliver ekstra spændende. For i august fejrer Ringkøbing Fjord Jazzfestival på Stauning Havn 10 års jubilæum, og der er ikke ringeste tegn at spore på metaltræthed .

Tværtimod bliver samspillet mellem de lokale arrangører og de mange lokale frivillige bare bedre og bedre år for år, hvilket i sig selv gør det mere og mere attraktivt at være med i jazzfestivalen.

For det er – og det føles! – virkelig fedt at være med og byde ind med det frivillige arbejde, vi hver især kan bidrage med. Som f.eks. det år, hvor en storm var under opsejling og truede med at blæse jazzfestivalens største telt omkuld.

Men så stod der pludselig uden videre nogle kæmpestore, urokkelige landbrugstraktorer for enden af bardunerne. Så det telt fløj absolut ingen steder. Uanset hvad der sker, så er der styr på det hele.

De frivillige udstråler glæde over at være med i en organisation, der klarer alt og simpelthen kan det hele. Og den glæde smitter af på musikernes glæde ved at spille på scenerne i de tre telte.

De frivilliges indstilling og måde at møde folk på er ganske enkelt en særlig attraktion – og en vigtig del af forklaringen på, at publikum kommer igen år efter år.

For rigtig mange er jazzfestivalen i Stauning blevet et must, hvor folk kommer fra hele landet, uanset vejrudsigten. Og det i en grad, så arrangørerne i Stauning i år – hvor nogle heftige byger ramte Stauning Havn – seriøst overvejede et nyt slogan:

'I Stauning er alt vejr jazz-vejr'.

For de heftige regnbyger, som fra tid til anden strøg over jazzfestivalen, påvirkede stort set ikke besøgstallet.

De frivillige hjælperes glæde og humør under jazzfestivalen på Stauning havn er så smitsom, at der er eksempler på, at nogle af jazzfestivalens gæster udefra, der har sommerhus i Stauning, også selv er begyndt at deltage som frivillige hjælpere.

‘Må vi ikke godt være med’, spørger de. Og det må de naturligvis.

Én kommer helt fra Sjælland og hjælper til med at holde festpladsen pæn og ren. Og der står folk fra Vejle, Holstebro og Horsens og sælger øl i baren. Selv om Ringkøbing Fjord Jazz Festival på Stauning Havn faktisk aldrig mangler lokale frivillige. Nærmest tværtimod.

Ideen til jazzfestivalen opstod – sådan som det meste i Stauning opstår – fordi nogle stauningboere gik og snakkede om at få ‘noget til at ske’ på havnen. Og så var det så heldigt, at den daværende ejer af Restaurant Stauning Havn tilfældigvis kendte en ‘skør mand i Silkeborg’ med erfaring i festivaler.

Ud af dette i udgangspunktet ret kaotiske møde med meget få faste holdepunkter opstod Ringkøbing Fjord Jazz Festival - hvor de frivillige i den grad har orden i tingene – og derfor år efter år også har overskud til at bidrage aktivt til den helt fantastiske stemning på havnen i de tre dage, festivalen kører for fulde sejl.

For resten – op til jazzfestivalen i 2019 blev Stauning Havns bolværk renoveret for 5,7 mio. kr. Arbejdet blev udført af et professionelt firma.

Men det er ingen overdrivelse, at hovedårsagen til, at kommunen besluttede at give havnen fik dette markante løft – det er den aktivitet og opmærksomhed, som jazzfestivalens arrangører og frivillige har skabt omkring den.

Stauning ville ikke undvære sit plejehjem

For 10 år siden nedlagde ny politisk strategi i Ringkøbing-Skjern Kommune et lille kommunalt plejehjem i Stauning med over 100 års historie bag sig. Med kun 12 boliger passede det lille plejehjem ikke ind i den nye kommunale struktur.

Men Stauning ville ikke undvære sit plejehjem.

Processen med at få plejehjemmet tilbage startede vist, da en borger ved juletid ikke kunne holde ud at se på det lukkede plejhjems mørke vinduer, og derfor selv købte julebelysning og satte dem i vindueskarmene.

Så så det ikke helt så mørkt og trist ud.

Men i hvert fald gik processen slag i slag. Og takket være stor lokal opbakning og en helt ny lov om friplejeboliger lykkedes det at købe plejehjemmet og få oprettet et på alle måder velfungerende friplejehjem – som nu i 10 år har været det billigst drevne i kommunen.

Endda med eget køkken – hvor duften af madlavningen hver dag skærper beboernes appetit, foruden de særlige kvaliteter et lille, overskueligt plejehjem også har.

Helt ud over det sædvanlige er en sansehave til en kvart million kroner, som A.P. Møller-Fonden donerede til hjemmets beboere – takket være en uimponeret ansøgning fra plejehjemmets støtteforening, der har ikke færre end 130 medlemmer.

Støtteforeningens medlemskontingent er med til at finansiere en hel del 'ekstra flødeskum' til beboerne – heriblandt en bus, så de kan komme på udflugter med frivillige bag rattet, og desuden samler støtteforeningen borgerne til store velbesøgte arrangementer, hvor alle er velkomne.

Støtteforeningens aktivitet tiltrækker også gavmilde sponsorater fra lokale fonde - og en række lokale firmaer bidrager ved at købe diskrete reklamepladser på den førnævnte bus, hvilket bidrager til at holde den kørende.

Staunings nye købmand er selvfølgelig også sponsor – for naturligvis har både støtteforeningen og plejehjemmet købt anpart i den borgerejede mejeribygning, der gjorde hans butik mulig.

På den måde har plejehjemmet bidraget til det økonomiske grundlag for at Stauning igen har en ny, flot dagligvareforretning tæt ved friplejehjemmet, så beboerne kan gå derover.

Sådan hænger rigtig mange ting rigtig godt sammen på kryds og tværs i Stauning.

Også naboen Stauning Skole og børnehaven har et tæt og godt samspil med Stauning Frikjøbmand – som i øvrigt netop har udvidet fra 13 til 15 lejligheder. Det ændrer dog ikke på dets status som det mindste plejehjem i kommunen.

Der kan vel i princippet svares ja til det hele. Eksempelvis har vi ved frivillig indsats etableret en sti fra Stauning Havn ud til en lille, naturskøn strand ved sejlrenden, og der er en større kommunal udstykning af boliggrunde på vej, fordi de efterspørges af unge børnefamilier.

1. kriterium:

Landsbyens fysiske miljø er attraktivt, og der er god adgang til natur, hvilket f.eks. kan være skabt gennem større projekter, sanering m.m. Har man i landsbyen arbejdet med at forskønne det fysiske miljø ved f.eks. at købe og nedrive tomme huse, anlagt og vedligeholdt grønne områder, anlagt stier, renoveret bygninger, etableret nye boliger, m.m.

I Stauning er vi lykkedes med et par nytænkende ideer. Et godt eksempel er vores folkeskole, Stauning Skole, som for få år siden gik mod strømmen ved helt utraditionelt at holde elevtallet oppe ved at hente elever i Skjern i egne skolebusser, kørt af frivillige.

Dermed fik Stauning Skole afværget en truende lukning på grund af for lavt børnetal – og bidrager samtidig til en klar tendens til, at flere unge børnefamilier gerne vil bosætte sig i Stauning og faktisk i øjeblikket har svært ved at finde huse og byggegrunde i Stauning.

Af samme grund har vi i Stauning haft succes med at få en helt ny kommunal udstykning af boliggrunde i gang.

I øjeblikket kommer **over halvdelen** af Stauning Skoles 132 elever fra Skjern. Bl.a. takket være en meget aktiv støtteforening, hvor frivillige har bevist, at en landsby med sammenhold og initiativ formår at gå op mod strømmen.

Stauning Skoles succes med at gå mod strømmen har eksempelvis også sikret både en vuggestue med 19 børn og en børnehave med 32 børn.

Også i den anden ende af livet går vi mod strømmen i Stauning. Hvilket er beskrevet i **indstillingens beskrivelse** af Stauning Fripølehus, der ligger ved siden af skolen – med gode betingelser for at udnytte de muligheder, som børn og ældre har for at berige hinandens liv.

Med hensyn til bæredygtig energi, så har en lokal energigruppe søgt og fået 50.000 kr. i EU-midler og opstillet en solcelledrevet ladestander til elcykler og mobiltelefoner foran købmanden i Stauning, hvor der er et lille torv med borde og bænke – samt en lille café – til glæde for de mange turister, der cykler fjorden rundt.

Aktuelt er der også tanker om en delebilordning i Stauning.

2. kriterium

Landsbyen arbejder med indsatser og aktiviteter der understøtter en bæredygtig udvikling.

Der kan være tale om indsatser, der f.eks. understøtter verdensmålene om

- Et sundt liv for alle
- Bæredygtig og moderne energi
- Bæredygtige byer og lokalsamfund
- Bæredygtige økosystemer
- Partnerskaber

Men der kan også være andre relevante verdensmål end disse og gerne indsatser, der går på tværs og støtter flere verdensmål.

Har man i landsbyen udviklet og/eller afprøvet nytænkende ideer, samarbejder og metoder, der kan inspirere andre? Det kunne f.eks. være inden for mobilitet, servicefaciliteter, sundhed, biodiversitet, uddannelse eller på andre områder, hvor landsbyerne ofte er særligt udfordrede.

Havnen med alle de maleriske hytter er en særlig stedbunden ressource, hvis muligheder i høj grad præger Stauning. Et stærkt eksempel er jazzfestivalen – beskrevet nærmere i **indstillingens afsnit** om Ringkøbing Fjord Jazz Festival.

Og så er der vores lufthavn med tilknyttede virksomheder og, ikke mindst, landets mest imponerende flymuseum, der – med sin kæmpestore samling af civile og militære fly, fra de helt små til de allerstørste maskiner - med fuld ret hedder **Danmarks** Flymuseum.

Der findes intet andet flymuseum i Danmark i den størrelsesorden. Samtidig mødes de dygtigste piloter fra hele verden hver sommer med deres veteranfly i Stauning til et spektakulært air-show, hvor de demonstrerer for et stort publikum, hvad de og deres herlige gamle maskiner formår.

Og det er tankevækkende, at det første spæde frø til både flymuseet og air-showet, skyldes at maskinhandleren og 'kaospiloten' Jens Toft – længe før kaospilot blev et begreb – ved et rent og skært tilfælde blev interesseret i flyvning.

Det skete, da han i en hurtig handel solgte to brugte mejetærskere, som han havde svært ved at komme af med. Køberen var Låsby-Svendsen, der gerne ville sælge et lille landbrug på øen Endelave. Så de byttede lige over.

Jens Toft fik så en ven til at flyve sig til Endelave for at se, hvad det egentlig var han havde købt derovre – og deraf opstod den interesse for flyvning, der førte til Danmarks største flymuseum og Danmarks største air-show.

Det er resultat af en enorm indsats af frivillige fly-entusiaster – og passer derfor godt til den begejstring for og lyst til frivilligt arbejde, som er Staunings særlige kendetegn.

Det er meget passende, at det lige skete i Stauning. For med hensyn til stedbundne menneskelige ressourcer, så er både lysten og evnen til at trække på samme hammel for at få ting til at ske nok den væsentligste drivkraft i Stauning.

Således som det eksempelvis er beskrevet i **indstillingens afsnit** om jazzfestivalen og tilblivelsen af Staunings nye dagligvarebutik.

3. kriterium

Landsbyens udvikling tager udgangspunkt i de særlige stedbundne ressourcer og potentialer, som kendetegner lokalområdet.

Det kan være landsbyens særlige kvaliteter eller struktur, historie, beliggenhed med adgang til natur. De stedbundne ressourcer kan også være menneskelige ressourcer.

Er der noget, der adskiller landsbyen fra andre landsbyer?

Detaljerede nedskrevne udviklingsplaner for Stauning kniber det nok lidt med.

Det gør det til gengæld ikke med at gennemføre det, vi sætter os for – og det er primært derfor, der sker så meget udvikling i Stauning.

Så ja - vi har i hvert fald medvirket aktivt til at gennemføre alt det, der sker. Men altså uden store forkromede nedskrevne planer.

Det var derfor også helt i Staunings ånd, da folkene bag Stauning Whisky gik i gang med den vilde idé at lave whisky hos Staunings hjemmeslagter, da han skiftede job og blev fragtbilschauffør og hans slagtehus derfor blev ledigt.

Det er derfor Stauning i dag har et verdenskendt whisky-destilleri til 100 mio. kr.

Hvilket i øvrigt har inspireret til, at endnu et destilleri, Lowlands Denmark, er startet i Stauning – og vækker en vis opmærksomhed ved at have succes med at redefinere snapsen.

Så ja – ét eller andet må vi gøre rigtig, nedskrevne udviklingsplaner eller ej.

4. Kriterium

Landsbyens borgere, foreninger og erhvervsliv har inden for de seneste 3-5 år medvirket aktivt til at planlægge landsbyens og områdets udvikling.

Har man i landsbyen selv været med til at lave en udviklingsplan for landsbyen? Er man selv i landsbyen gået foran og medvirket til gennemførelse?

Ja, vi er ikke kun os selv nok. Stauning indgår i et inspirerende samarbejde med landsbyerne Lem, Dejbjerg, Velling og Højmark i landsbyklyngen FriskVind.

Stauning og Dejbjerg har desuden i mange år haft fælles skole og fælles idrætsforening - og passer på, at udviklingen i de to landsbyer ikke går skævt. Bl.a. via det borgerejede selskab Stauning-Dejbjerg Udvikling.

5. kriterium

Landsbyen har udsyn og deltager i samarbejder og netværk, eksempelvis om fælles projekter, faciliteter og arrangementer.

Samarbejde og netværk kan både være lokalt, regionalt eller internationalt med deling af viden m.m. Samarbejdet kan være med andre landsbyer og andre aktører på området.

Vi har massevis af uformelle og formelle fællesskaber, der tager hånd om alt det, som vi finder vigtigt. Også på det meget praktiske plan.

Et eksempel på det er, at sogneforeningen står for snerydning på fortovene i Stauning, hvor frivillige klarer det job. Den aktivitet opstod også ud af det blå, fordi nogen bare gik i gang med at rydde sne.

Sogneforeningen sørger naturligvis også for flagallé, hver gang sognet har noget at fejre. Hvilket vi har ret jævnligt.

Vi har også en meget aktiv idrætsforening, Stauning-Dejbjerg U&I, som både opretholder et godt niveau – og samtidig bidrager til et godt og tæt samarbejde mellem Stauning og Dejbjerg, fordi de to sogne sammen kan løfte meget mere.

Noget af det, som er specielt for Stauning – det er, at initiativerne opstår sådan lidt af sig selv.

Den tilflytter, der sagde: 'Man skal godt nok ikke lufte ret mange flyvske tanker, før der er én der griber bolden og siger: vi gør det s'gu.'

Han har godt nok fat i noget af det særlige, som ligger i Staunings DNA. Vi er gode til at gribe bolden, når den er der. Og så er vi ret gode til at være sammen om at holde den i spil.

Så derfor griber vi nu efter 'Landsbyprisen 2020' – for vi synes faktisk, Stauning fortjener den.

Med venlig hilsen

Stauning Sogneforening v/

Ebba Lange Andersen

Toldhusvej 5, Stauning

6900 Skjern

50 88 00 38

6. Kriterium

Landsbyen har aktive fællesskaber og frivillige, som understøtter et godt og inddragende socialt og kulturelt miljø.

Et fællesskab og frivillige er en afgørende forudsætning for en landsbys udvikling. Når der er et fællesskab og frivillige, er der også som udgangspunkt et socialt og kulturelt miljø.